

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

N Á L E Z

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 632/2016-34

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 30. novembra 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka, sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka prerokoval prijatú sťažnosť spoločnosti FRUCONA Košice, a. s., Textilná 6, Košice, zastúpenej advokátom JUDr. Jaroslavom Čollákom, Floriánska 19, Košice, vo veci namietaného porušenia jej základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 788/2014 z 15. októbra 2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo spoločnosti FRUCONA Košice, a. s., vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 788/2014 z 15. októbra 2015 **p o r u š e n é b o l i .**

2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 788/2014 z 15. októbra 2015 **z r u š u j e** a vec v r a c i a Krajskému súdu v Košiciach na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach je p o v i n n ý uhradiť spoločnosti FRUCONA Košice, a. s., trovy právneho zastúpenia v sume 363,79 € (slovom tristošesťdesiattri eur a sedemdesiatdeväť centov) na účet advokáta JUDr. Jaroslava Čolláka, Floriánska 19, Košice, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Sťažnosti spoločnosti FRUCONA Košice, a. s., vo zvyšnej časti n e v y h o v u j e .

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 25. januára 2016 doručená sťažnosť spoločnosti FRUCONA Košice, a. s., Textilná 6, Košice (ďalej len „sťažovateľka“), vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1 a čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 788/2014 z 15. októbra 2015.

2. Sťažovateľka v sťažnosti uviedla, že v súdnom konaní vedenom Okresným súdom Košice II (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 45 C 47/2011 sa Daňový úrad Košice IV [neskôr Daňový úrad Košice (ďalej len „žalobca“)] domáhal proti sťažovateľke určenia neplatnosti právnych úkonov, „*in concreto neplatnosti Dohody o výplate dividendy z 25. 2. 2011... ako aj neplatnosti Zmluvy o zriadení záložného práva z 25. 2. 2011*“.

3. Uznesením okresného súdu sp. zn. 45 C 47/2011 zo 14. novembra 2011 bolo konanie zastavené z dôvodu, že žalobca nemal spôsobilosť byť účastníkom súdneho konania, čo okresný súd vyhodnotil ako neodstrániteľnú podmienku konania. Na základe odvolania podaného žalobcom krajský súd uznesením sp. zn. 11 Co 385/2011 z 8. júna 2012 potvrdil uznesenie okresného súdu zo 14. novembra 2011 o zastavení konania.

4. Keďže rozhodnutie o zastavení konania sa nevyhlasovalo za prítomnosti účastníkov konania a nešlo ani o rozhodnutie vo veci samej, sťažovateľka bola okresným súdom vyzvaná, aby vyčíslila trovy konania do 10 dní.

5. Sťažovateľka vyčíslila trovy konania v podaní zo 14. augusta 2012, pričom okresný súd uznesením sp. zn. 45 C 47/2011 z 5. septembra 2012 zaviazal žalobcu nahradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 46 098,14 €. Na základe odvolania žalobcu krajský súd uznesením sp. zn. 2 Co 346/2012 zo 17. januára 2013 potvrdil uznesenie okresného súdu z 5. septembra 2012 a zaviazal žalobcu nahradiť sťažovateľke aj trovy odvolacieho konania vo výške 5 766,97 €.

6. Proti obidvom uvedeným uzneseniam podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len „generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie, na základe ktorého Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením sp. zn. 8 M Cdo 1/2013 z 30. januára 2014 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“) obe uznesenia zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie.

7. Sťažovateľka podala proti uzneseniu najvyššieho súdu sťažnosť ústavnému súdu, ktorá bola uznesením sp. zn. I. ÚS 231/2014 z 21. mája 2014 odmietnutá.

8. Následne vo veci opakovane rozhodol okresný súd uznesením sp. zn. 45 C 47/2011 zo 4. júla 2014 tak, že žiadnemu z účastníkov konania nepriznal právo na náhradu trov konania. Po podaní odvolania krajský súd napadnutým rozhodnutím potvrdil uznesenie okresného súdu ako vecne správne vychádzajúc z právneho názoru najvyššieho súdu uvedeného v jeho uznesení z 30. januára 2014.

9. Sťažovateľka uviedla, že právny názor krajského súdu, ktorý bol viazaný právnym názorom najvyššieho súdu, o aplikácii § 151 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“), považuje za svojvoľný a ústavne neakceptovateľný, pretože nezohľadňuje charakter predchádzajúceho rozhodovania súdov (konanie bolo zastavené) a neberie do úvahy § 151 ods. 4 OSP, ktorý rieši situáciu, v ktorej sa ocitla sťažovateľka po právoplatnom (a súčasne nevyhlásenom) rozhodnutí, ktorým konanie o určenie

neplatnosti právnych úkonov skončilo. Ustanovenie § 151 ods. 1 OSP rieši situáciu, keď sa konanie končí rozhodnutím, ktoré sa vyhlasuje. Ide buď o rozsudok alebo uznesenie, ktoré sa vyhlasuje prítomným účastníkom konania. Okresný súd v právnej veci sťažovateľky rozhodol uznesením o zastavení konania, ktoré sa nevyhlasovalo, a preto podľa sťažovateľky nie je možné aplikovať § 151 ods. 1 OSP. Keďže súčasne uznesenie o zastavení konania nie je rozhodnutím vo veci samej (ide o procesné rozhodnutie), nie je namieste ani aplikácia § 151 ods. 3 OSP.

10. Okresný súd vo výzve na vyčíslenie trov konania postupoval podľa § 151 ods. 4 OSP, v zmysle ktorého súd vyzve účastníka konania na vyčíslenie trov do troch pracovných dní od doručenia výzvy. Sťažovateľka podala návrh na náhradu trov konania 4. mája 2011, okresný súd vo výzve na vyčíslenie trov konania určil lehotu 10 dní. Podľa sťažovateľky rozdiel medzi zákonnou trojdňovou lehotou a lehotou určenou vo výzve okresného súdu nie je možné pričítať na ťarchu účastníka, a preto je potrebné predložené vyčíslenie trov konania považovať za riadne a včasné.

11. Opačný postup krajského súdu považuje sťažovateľka za priamy zásah do základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, pretože ide o svojvoľný, arbitrárny a v zákone nemajúci oporu výklad relevantných právnych noriem, ktorý popiera ich význam a zmysel, a preto je ústavne nekonformný. Výklad aplikovaný všeobecnými súdmi nezohľadňuje pravidlá pre vyčíslenie trov konania v prípade, ak sa konečné rozhodnutie nevyhlasuje.

12. Vzhľadom na skutočnosť, že nárok na náhradu trov konania predstavuje pohľadávku sťažovateľky, napadnutým uznesením krajského súdu došlo aj k zásahu do základného práva sťažovateľky vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

13. Na základe uvedeného sťažovateľka v sťažnosti navrhla, aby ústavný súd takto rozhodol:

„1. Základné právo spoločnosti FRUCONA Košice, a.s. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy

Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 788/2014-249 z 15. 10. 2015 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 788/2014-249 z 15. 10. 2015 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 363,79 EUR na účet JUDr. Jaroslava Čolláka, advokáta, do troch dní od právoplatnosti nálezu.“

14. Ústavný súd na predbežnom prerokovaní zistil, že sú splnené všetky ústavné a zákonné predpoklady na prijatie sťažnosti sťažovateľky na ďalšie konanie, a preto ju uznesením č. k. I. ÚS 632/2016-15 z 12. októbra 2016 prijal na ďalšie konanie [§ 25 ods. 1 a 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

15. Krajský súd v podaní sp. zn. 1 SprV/884/2016 doručenom ústavnému súdu 26. októbra 2016 formuloval svoje stanovisko, keď uviedol:

«Konanie vo veci bolo zastavené uznesením č.k. 45C 47/2011-148 zo dňa 14.11.2011, ktoré nadobudlo právoplatnosť dňa 28.6.2012 v spojení s uznesením Krajského súdu v Košiciach č.k. 11 Co 385/2011-163 zo dňa 8.6.2012.

Ani jedno z vyššie uvedených uznesení nebolo vyhlásené a odporcovi boli doručené dňa 21.11.2011 (uznesenie okresného súdu) a 28.6.2012 (uznesenie krajského súdu).

Odporca navrhol priznať mu náhradu trov konania v podaní zo dňa 4.5.2011 (čl. 119 spisu okresného súdu).

Výzvou okresného súdu zo dňa 1.8.2012 bol odporca v zmysle ust. § 151 ods. 4 O.s.p. vyzvaný na vyčíslenie trov konania v lehote 10 dní od doručenia výzvy, t.j. od 11.8.2011, kedy výzvu prevzal.

Vyčíslenie trov odporcu bolo okresnému súdu doručené 15.8.2012 a uznesením č.k. 45C 47/2011-173 zo dňa 5.9.2012 okresný súd priznal odporcovi trovy konania v ním vyčíslenom rozsahu, aplikujúc ust. § 146 ods. 2 prvej vety O.s.p. a vychádzajúc zo záveru o zavinení zastavenia konania navrhovateľom.

Uznesenie bolo na základe odvolania podaného navrhovateľom potvrdené uznesením Krajského súdu v Košiciach č.k. 2 Co 346/2012-186 zo dňa 17.1.2013, ktorý sa stotožnil s dôvodmi uznesenia okresného súdu, a teda aj s jeho postupom podľa ust. § 151 ods. 4 O.s.p..

Na základe mimoriadneho dovolania podaného generálnym prokurátorom dňa 23.10.2013 Najvyšší súd SR uznesením č.k. 8 MCdo 1/2013-209 zo dňa 30.1.2014 zrušil obe rozhodnutia (2Co 346/2012 aj 45C 47/2011) a vec vrátil Okresnému súdu Košice II na nové rozhodnutie o trovách konania, pričom v ďalšom konaní je pre neho záväzný právny názor najvyššieho súdu.

Najvyšší súd SR v uznesení 8MCdo 1/2013-209 z 30.1.2014 vyslovil záver, že „ak odporca nevyčistil trovy konania v zmysle ust. § 151 ods. 1 veta druhá O.s.p., postupovali súdy oboch stupňov nesprávne, ak priznali odporcovi trovy právneho zastúpenia“.

V odôvodnení ďalej uviedol, že „Občiansky súdny poriadok pre vyčíslenie trov konania určuje lehotu troch pracovných dní od vyhlásenia rozhodnutia. V danom prípade za vyhlásenie rozhodnutia je potrebné považovať deň doručenia rozhodnutia o zastavení konania a za deň vyhlásenia rozhodnutia odvolacieho súdu deň doručenia tohto rozhodnutia (viď Števček/Ficová a kolektív, Občiansky súdny poriadok - komentár I. diel, druhé vydanie, C-H-Beck, str. 604). Z obsahu spisu vyplýva, že odporca nepostupoval v súlade s citovanými zákonnými ustanoveniami a trovy konania, ktoré si uplatnil, nevyčísľil v zákonom stanovenej lehote, t.j. do troch pracovných dní od vyhlásenia (resp. doručenia) rozhodnutia o zastavení konania. Odporca (v zastúpení advokátom) prevzal rozhodnutie súdu prvého stupňa, ktorým súd konanie zastavil, dňa 21. novembra 2011 (pondelok). Lehota na vyčíslenie trov konania uplynula dňa 24. novembra 2011 (ktorý deň bol štvrtok). Taktiež trovy odvolacieho konania si odporca nevyčísľil v zákonom určenej lehote. Rozhodnutie odvolacieho súdu bolo odporcovi (jeho právnomu zástupcovi) doručené 20. júna 2012 (streda). Lehota na vyčíslenie trov odvolacieho konania uplynula dňa 25. júna 2012 (pondelok). Trovy konania odporca vyčísľil až podaním, ktoré doručil súdu dňa 15. augusta 2012, teda zjavne po lehote určenej zákonom“.

Z vyššie uvedeného rozhodnutia Najvyššieho súdu SR vyplynul záver, že odporcom boli vyčíslené trovy konania po zákonom určenej lehote, a preto mu ich náhradu nie je možné priznať, pričom je potrebné vychádzať z ust. § 151 ods. 1 O.s.p. a za deň vyhlásenia rozhodnutia je potrebné považovať deň jeho doručenia.

Vyššie vysloveným záväzným právnym názorom (§ 243d ods. 1 O.s.p.) sa riadil okresný súd ako aj krajský súd pri opätovnom rozhodovaní o trovách konania, kedy uznesením č.k. 4C 47/2011-235 zo dňa 4.7.2014 v spojení s uznesením sp. zn. 2Co 788/2014 zo dňa 15.10.2015 bolo rozhodnuté, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania.

Okresný súd v plnom rozsahu prevzal do odôvodnenia závery uznesenia Najvyššieho súdu SR č.k. 8 MCdo 1/2013-209 z 30.1.2014, ktoré boli pre neho v zmysle ust. § 243d ods. 1 O.s.p. záväzné a neboli splnené podmienky, kedy by sa mohol od nich odchýliť (zmena skutkového stavu po rozhodnutí súdu, zmena právnej úpravy alebo zmena judikatúry, vzťahujúcej sa na danú vec).

Argumentácia odporcu, že súd mal v prejednávanej veci postupovať podľa ust. § 151 ods.4 O.s.p., lebo rozhodnutie o zastavení konania sa nevyhlasovalo, nebola spôsobilá privodiť zmenu rozhodnutia v jeho prospech na základe ním podaného odvolania, lebo aj odvolací súd hol viazaný právnym názorom najvyššieho súdu, vysloveným vo vyššie uvedenom rozhodnutí, v zmysle ktorého odporca nevyčíslil trovy konania podľa § 151 ods. 1 vety druhej O.s.p. v zákonnej lehote, a preto mu ich nemožno priznať. Z týchto dôvodov potvrdil uznesenie okresného súdu.

Odvolací súd nemal možnosť odchýliť sa od vysloveného právneho názoru z rovnakých dôvodov ako okresný súd, a to aj s odkazom na uznesenie Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo 12/2016 z 31.3.2016, ktoré bolo dňa 19.9.2016 na zasadnutí občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu SR prijaté na uverejnenie v Zbierke stanovísk NS a rozhodnutí súdov SR.

Pokiaľ krajský súd aj okresný súd postupovali pri rozhodovaní o trovách konania podľa ust. § 151 ods.4 O.s.p., t.j. vyzvali odporcu na ich vyčíslenie a následne mu ich priznali, ich uznesenia boli zrušené najvyšším súdom z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Aplikácia ust. § 151 ods. 4 O.s.p. pri novom rozhodovaní o trovách konania tak bola vylúčená.

Pokiaľ sťažovateľ namieta, že krajský súd si osvojil závery najvyššieho súdu, s ktorými sťažovateľ nesúhlasí, táto povinnosť vyplývala pre krajský súd z ust. § 243d ods. 1 O.s.p. a (pre jeho sudcov) aj z ust. § 2 ods.4 zák. č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a prísediach.

Rozhodnutie Najvyššieho súdu SR č.k. 8 MCdo 1/2013-209 z 30.1.2014 nebolo zrušené na základe ústavnej sťažnosti podanej odporcom dňa 17.4.2014, ktorá bola dňa

21.5.2014 odmietnutá ako zjavne neopodstatnená (sp. zn. I. ÚS 231/2014) a v čase rozhodovania krajským súdom v konaní sp. zn. 2Co 788/2014 (dňa 15.10.2015) sa preto odvolací súd riadil záväzným právnym názorom súdu vyššieho stupňa.

Z vyššie uvedeníých dôvodov nestotožňujeme sa s tvrdením sťažovateľa o porušení jeho ústavných práv uznesením tunajšieho súdu sp.zn. 2Co 788/2014 z 15.10.2015. Odvolací súd vydal rozhodnutie rešpektujúc zákonom ustanovenú povinnosť.»

16. Sťažovateľka vo svojom vyjadrení doručenom ústavnému súdu 7. novembra 2016 uviedla:

«Krajský súd vo svojom vyjadrení v podstate konštatoval vlastnú viazanosť právnym názorom, ktorý vyslovil Najvyšší súd SR v skoršom zrušujúcom uznesení sp. zn. 8 MCdo 1/2013 z 30.1.2014 (ďalej len „najvyšší súd“ a „zrušujúce uznesenie najvyššieho súdu“), od ktorého sa nemohol odkloniť.

K vyjadreniu krajského súdu sťažovateľ zotrvávajúc na obsahu a dôvodoch ústavnej sťažnosti len v stručnosti dodáva:

(i) Zrušujúce uznesenie najvyššieho súdu trpí rovnakými ústavne relevantnými vadami, ako neskoršie uznesenie súdu prvej inštancie a napadnuté uznesenie krajského súdu.

(ii) Sťažnosť sťažovateľa proti skoršiemu zrušujúcemu uzneseniu krajského súdu bola ústavným súdom odmietnutá, a to uznesením sp. zn. I. ÚS 231/2014 z 21.5.2014, kde ústavný súd väčšinovým názorom senátu konštatoval, že sťažnosť je podaná predčasne, keďže sťažovateľ bude mať možnosť uplatniť svoju obranu ešte v konaní pred súdom prvej inštancie ako aj odvolacím súdom.

(iii) Inak povedané, skoršia sťažnosť sťažovateľa nebola - v rozhodujúcej otázke týkajúcej sa „včasnosti“ uplatnenia a vyčíslenia trov konania – odmietnutá s konštatovaním, že právny názor najvyššieho súdu v zrušujúcom uznesení je ústavne konformný.

(iv) Ústavná akceptovateľnosť tohto názoru najvyššieho súdu - neskôr prevzatá súdom prvej inštancie ale aj odvolacím súdom v odôvodnení napadnutého uznesenia - totiž ústavným súdom doposiaľ posudzovaná nebola.

(v) Ak sa sťažovateľ z dôvodov uvedených v ústavnej sťažnosti nestotožňuje s výrokom ani odôvodnením napadnutého uznesenia krajského súdu, tento jeho nesúhlas sa rovnako sa vzťahuje na zrušujúce uznesenie najvyššieho súdu.

(vi) Pokiaľ je preto právny názor najvyššieho súdu ústavne neakceptovateľný a priamo zasahujúci do označených práv sťažovateľa, krajský súd sa svojej zodpovednosti za zásah do týchto práv sťažovateľa nemôže zbaviť tým, že poukáže len na svoju viazanosť týmto ústavne neakceptovateľným názorom.

Sťažovateľ preto trvá na všetkých dôvodoch, ktorými v sťažnosti odôvodnil zásah do jeho označených práv, a z dôvodov hospodárnosti ich v tomto stanovisko nebude opakovať. Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd rozhodol v súlade s petitom jeho sťažnosti tak, že

1. Základné právo spoločnosti FRUCONA Košice, a.s. na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, právo vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 788/2014-249z 15.10.2015 porušené boli.

2. Uznesenie Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 2 Co 788/2014-249 z 15.10.2015 sa zrušuje a vec sa mu vracia na ďalšie konanie.

3. Krajský súd v Košiciach je povinný nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume 545,69 EUR na účet JUDr. Jaroslava Čolláka, advokáta, do troch dní od právoplatnosti nálezu.

Pre prípad úspechu v konaní si uplatňuje trovy konania, ktoré vyčísluje s poukazom na § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde a § 11 ods. 3 vyhlášky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb vo výške 1/6 výpočtového základu za jeden úkon právnej pomoci: 3 úkony právnej pomoci po 143 €, t. j. prevzatie a príprava zastúpenia, sťažnosť na ústavný súd, stanovisko k vyjadreniu krajského súdu, 3 x paušálna náhrada hotových výdavkov po 8,58 €, + 20 % DPH v sume 90,95 €, spolu v sume 545,69 €.»

17. Ústavný súd po posúdení predložených stanovísk dospel k názoru, že od pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci, a so súhlasom účastníkov konania od ústneho pojednávania vo veci samej upustil a rozhodol na neverejnom zasadnutí.

II.

18. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických a právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

19. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

20. Podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru každý má právo, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

21. Podľa čl. 20 ods. 1 ústavy každý má právo vlastniť majetok.

22. Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva, ako aj z rozhodnutí ústavného súdu vyplýva, že základné právo podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v sebe okrem iných práv a záruk (právo na rovnosť zbraní, kontradiktórnosť konania a pod.) zahŕňajú aj právo na odôvodnenie rozhodnutia, pričom „Právo na spravodlivý súdny proces nevyžaduje, aby súd v rozsudku reagoval na každý argument prednesený v súdnom konaní. Stačí, aby reagoval na ten argument (argumenty), ktorý je z hľadiska výsledku súdneho rozhodnutia považovaný za rozhodujúci.“ (napr. *Georgidias v. Grécko* z 29. 5. 1997, *Recueil III/1997*, m. m. pozri tiež rozsudok vo veci *Ruiz Torija c. Španielsko* z 9. 12. 1994, *Annuaire*, č. 303-B rozsudok vo veci *Ruiz Torijo c. Španielsko* z 9. 12. 1994).

23. Odôvodnenie súdneho rozhodnutia má podať jasne a zrozumiteľne odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j.

s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu (III. ÚS 78/07, IV. ÚS 115/03, III. ÚS 209/04). Všeobecný súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov uvádzaných účastníkom konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (napr. II. ÚS 44/03, III. ÚS 209/04, I. ÚS 117/05).

24. Ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre už konštatoval, že v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy v zásade nie je skutkovým súdom, ktorý by vykonával dokazovanie na zistenie skutkového stavu, ktorým by mohol či mal odhaľovať pravdivosť skutkových tvrdení (I. ÚS 200/2011). Ústavný súd v tejto súvislosti tiež uvádza, že aj podľa rozhodovacej činnosti Komisie pre ľudské práva (sťažnosť č. 6172/73, X. v. United Kingdom, sťažnosť č. 10000/83, H. v. United Kingdom) sa pod spravodlivým súdnym procesom na účely čl. 6 dohovoru v žiadnom prípade nechápe právo účastníka súdneho konania na preskúmanie toho, akým spôsobom vnútroštátny súd hodnotil právne a faktické okolnosti konkrétneho prípadu.

25. Ústavný súd zároveň poznamenáva, že jeho úlohou nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či tieto rozhodnutia, resp. v nich vyslovené závery sú alebo nie sú v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave.

26. Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutia všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré im predchádzali, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody, pričom skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom preskúmania vtedy, ak by vyведенé závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné

a neudržateľné, a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/00).

27. Rozhodovanie o náhrade trov konania je integrálnou súčasťou súdneho konania, a preto všeobecný súd pri poskytovaní súdnej ochrany podľa čl. 46 ods. 1 ústavy môže rozhodnutím, ako aj postupom predchádzajúcim jeho vydaniu, ktorý nie je v súlade so zákonom (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), porušiť základné právo účastníka konania na súdnu ochranu (obdobne II. ÚS 56/05). Obsahom základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je *ratione materiae* aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (Robins c. Spojené kráľovstvo z 23. 9. 1997).

28. V zmysle ustálenej judikatúry ústavného súdu tiež platí, že rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi patrí v zásade do výlučnej kompetencie týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika súvisiaca s konaním a rozhodovaním o náhrade trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade, ak by vo veci konajúci všeobecný súd extrémne vybočil z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť v zásade len na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle (I. ÚS 5/2011)

29. V posudzovanej veci okresný súd uznesením zo 14. novembra 2011 zastavil konanie o určenie neplatnosti právnych úkonov z dôvodu, že žalobca nemal v danom konaní spôsobilosť byť účastníkom konania, čo okresný súd a v odvolacom konaní aj krajský súd v uznesení z 8. júna 2012 vyhodnotili ako neodstrániteľný nedostatok podmienok konania. Súčasne bolo rozhodnuté, že o trovách konania bude rozhodnuté osobitným uznesením po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o zastavení konania (28. júna 2012), ktoré sa nevyhlasovalo v prítomnosti účastníkov. Následne okresný súd vyzval sťažovateľku, aby v lehote 10 dní predložila vyčíslenie trov konania. Výzva bola sťažovateľke doručená 9. augusta 2012 a sťažovateľka doručila vyčíslenie trov 15. augusta 2012, teda v ustanovenej lehote.

30. Okresný súd uznesením z 5. septembra 2012 rozhodol, že žalobca je povinný uhradiť sťažovateľke trovy konania vo výške 46 098,144 € v zmysle § 146 ods. 2 OSP, pretože zastavenie konania bolo zavinené žalobcom. Na základe odvolania podaného žalobcom krajský súd uznesením zo 17. januára 2013 potvrdil uznesenie súdu prvého stupňa podľa § 219 ods. 1 a 2 OSP a súčasne rozhodol, že žalobca je povinný zaplatiť aj trovy odvolacieho konania.

31. Na základe podnetu žalobcu podal generálny prokurátor mimoriadne dovolanie, v ktorom žiadal zrušiť obe rozhodnutia o trovách konania. Najvyšší súd uznesením sp. zn. 8 M Cdo 1/2013 z 30. januára 2014 zrušil uznesenie krajského súdu zo 17. januára 2013, ako aj jemu predchádzajúce uznesenie okresného súdu, ktorým bola sťažovateľke priznaná náhrada trov konania, a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. Najvyšší súd tak rozhodol aplikujúc § 151 ods. 1 OSP, v zmysle ktorého lehota na vyčíslenie trov konania plynie odo dňa vyhlásenia rozhodnutia, a preto dospel k právnomu záveru, že lehota troch pracovných dní plynula sťažovateľke od vyhlásenia, resp. doručenia uznesenia okresného súdu o zastavení konania (21. novembra 2011) a uplynula 24. novembra 2011. Uznesenie krajského súdu z 8. júna 2012, ktorým bolo potvrdené rozhodnutie okresného súdu o zastavení konania, bolo sťažovateľke doručené 20. júna 2012, teda lehota na vyčíslenie trov konania jej uplynula 25. júna 2012. Pokiaľ sťažovateľka vyčísli trovy konania až na základe výzvy okresného súdu 15. augusta 2012, podľa názoru najvyššieho súdu tak urobila po uplynutí zákonnej lehoty.

32. Sťažnosť sťažovateľky doručená ústavnému súdu 22. apríla 2014 vo veci namietaného porušenia jej základných práv podľa čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru uznesením najvyššieho súdu bola odmietnutá uznesením sp. zn. I. ÚS 231/2014 z 21. mája 2014 pre nedostatok právomoci ústavného súdu na jej prerokovanie a rozhodnutie, ako aj z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti, teda ústavný súd sťažnosť sťažovateľky meritórne neposudzoval.

33. Okresný súd po vrátení veci na ďalšie konanie rozhodol uznesením zo 4. júla 2014 v súlade so záväzným právnym záverom najvyššieho súdu tak, že žiaden z účastníkov

nemá právo na náhradu trov konania. Na základe odvolania podaného sťažovateľkou krajský súd napadnutým uznesením potvrdil rozhodnutie okresného súdu.

34. Námietky sťažovateľky vyplývajúce zo sťažnosti sa dotýkajú právneho hodnotenia zisteného skutkového stavu v súvislosti s rozhodovaním o náhrade trov konania krajským súdom v odvolacom konaní (ako aj okresným súdom), ktoré viazané právnymi závermi najvyššieho súdu obsiahnutými v uznesení o mimoriadnom dovolaní, ktoré je podľa sťažovateľky rovnako nesprávne a arbitrárne, rozhodli v rozpore s v tom čase platnými a účinnými na vec sa vzťahujúcimi ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku. Sťažovateľka najmä argumentovala, že uznesenie o zastavení konania je procesným rozhodnutím, ktoré nebolo vyhlasované, a preto nie je namieste aplikovať § 151 ods. 1 OSP a okresný súd mal postupovať podľa § 151 ods. 4 OSP a vyzvať sťažovateľku na vyčíslenie trov konania, keďže v konaní navrhla o nich rozhodnúť. Okresný súd vyzval sťažovateľku po nadobudnutí právoplatnosti uznesenia o zastavení konania na ich vyčíslenie v lehote 10 dní, hoci § 151 ods. 4 OSP ustanovuje lehotu troch pracovných dní od doručenia výzvy. Rozdiel medzi zákonnou lehotou a lehotou stanovenou okresným súdom nemožno podľa názoru sťažovateľky pripísať na jej ťarchu, keďže sťažovateľka vyčíslenie trov konania doručila v súdom stanovenej lehote, teda včas.

35. Podľa § 151 ods. 1 OSP o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Účastník, ktorému sa prisudzuje náhrada trov konania, je povinný trovy konania vyčísliť najneskôr do troch pracovných dní od vyhlásenia tohto rozhodnutia.

Podľa § 151 ods. 2 OSP ak účastník v lehote podľa odseku 1 trovy nevyčísli, súd mu prizná náhradu trov konania vyplývajúcich zo spisu ku dňu vyhlásenia rozhodnutia s výnimkou trov právneho zastúpenia; ak takému účastníkovi okrem trov právneho zastúpenia iné trovy zo spisu nevyplývajú, súd mu náhradu trov konania neprizná a v takom prípade súd nie je viazaný rozhodnutím o prisúdení náhrady trov konania tomuto účastníkovi v rozhodnutí, ktorým konanie končí.

Podľa § 151 ods. 3 OSP v zložitých prípadoch, najmä z dôvodu väčšieho počtu účastníkov konania alebo väčšieho počtu nárokov uplatňovaných v konaní súd môže rozhodnúť, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci

samej; ustanovenie § 166 sa nepoužije. Ustanovenia odsekov 1 a 2 platia primerane s tým, že lehota troch pracovných dní plynie od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Podľa § 151 ods. 4 OSP ak sa rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nevyhlasuje a bol podaný návrh na rozhodnutie o trovách, súd vyzve účastníka na vyčíslenie trov do troch pracovných dní od doručenia výzvy. Ustanovenia odsekov 1 a 2 platia primerane.

36. Ústavný súd konštatuje, že uznesenie okresného súdu o zastavení konania pre nesplnenie podmienok konania potvrdené v odvolacom konaní krajským súdom obsahovalo aj výrok o oddialení rozhodnutia o trovách konania, v odôvodnení odkazujúc na § 151 ods. 3 OSP, ktorý uvedenú možnosť pripúšťa iba vtedy, ak príslušný súd rozhoduje vo veci samej. V takom prípade odsek 3 vymedzuje ex lege aj začiatok plynutia lehoty na vyčíslenie trov konania, a to od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, ako aj jej trvanie, a to tri pracovné dni. Uznesenie o zastavení konania však nie je rozhodnutím vo veci samej, ale procesným rozhodnutím, ktoré sa v prípade sťažovateľky nevyhlasovalo, a preto v zmysle § 151 ods. 4 OSP vznikla aj povinnosť okresnému súdu vyzvať sťažovateľku ako žalovanú na vyčíslenie trov, keďže v konaní podala návrh na rozhodnutie o trovách. V takom prípade plynie trojdňová lehota odo dňa doručenia výzvy. Obe tieto ustanovenia (§ 151 ods. 3 a § 151 ods. 4 OSP) nie je možné podľa názoru ústavného súdu efektívne aplikovať súčasne.

37. Ak okresný súd v nemeritórnom uznesení o zastavení konania rozhodol vo výroku aj o tom, že o trovách konania rozhodne po právoplatnosti tohto uznesenia, postupoval tak v rozpore s § 151 ods. 3 OSP, ktorý túto možnosť „*expressis verbis*“ upravuje iba v prípade meritórnych rozhodnutí. Pokiaľ následne okresný súd (v čase pred uznesením najvyššieho súdu) zaslal sťažovateľke výzvu na vyčíslenie trov konania v súlade s § 151 ods. 4 OSP, hoci v nesprávne ustanovenej lehote 10 dní, svoj predchádzajúci nesprávny procesný postup aspoň čiastočne konvalidoval. Ústavný súd zastáva názor, že výzva na vyčíslenie trov konania bola v prípade sťažovateľky zaslaná v súlade s § 151 ods. 4 OSP a ústavný súd uvedený postup hodnotí ako pozitívnu snahu okresného súdu poskytnúť ochranu práv sťažovateľke ako účastníkovi konania, a to najmä za situácie, keď zastavenie konania nezavinila a trovy konania si riadne uplatnila.

38. Pokiaľ okresný súd, ako aj krajský súd ako odvolací súd pri rozhodovaní o trovách konania (v čase po uznesení najvyššieho súdu, ktorého právnym názorom boli viazané) sťažovateľke náhradu trov konania nepriznali, pretože vyčíslenie trov konania doručené sťažovateľkou považovali za oneskorené, tak podľa názoru ústavného súdu nerešpektovali relevantnú právnu úpravu, resp. nesprávne aplikovali ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku. Z uvedeného dôvodu sa napadnuté uznesenie krajského súdu javí ako svojvoľné a výrok napadnutého rozhodnutia o náhrade trov konania ako arbitrárny.

39. Ústavný súd považuje za potrebné zaujať stanovisko aj k uzneseniu najvyššieho súdu, v ktorom vyslovil pre okresný súd, ako aj krajský súd záväzný právny názor (§ 226 OSP), ktorým sa uvedené všeobecné súdy pri prijímaní rozhodnutí o náhrade trov konania aj riadili. Ústavný súd konštatuje, že ak po právoplatnom ukončení konania pred všeobecnými súdmi ústavný súd pri meritórnom prerokovaní sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy dospeje k záveru, že právne názory formulované v uznesení najvyššieho súdu a rešpektované v ďalších fázach konania súdmi nižšej inštancie nespĺňajú požiadavky plynúce pre sťažovateľku zo základných práv a slobôd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, nevylučuje to kladné rozhodnutie o takej sťažnosti.

40. Ústavný súd totiž nie je viazaný právnym názorom dovolacieho súdu vysloveným v jeho zrušujúcom uznesení, ktorým sa vec vracia na ďalšie konanie okresnému súdu. Súčasne, ak by sa obrana všeobecných súdov v konaní o neskôr podanej sťažnosti sťažovateľky odvíjala od poukazu na povinnosť súdu nižšej inštancie rešpektovať vyslovený, hoci ústavne nesúladný právny názor súdu vyššej inštancie, nebráni to ústavnému súdu vysloviť porušenie základných práv sťažovateľky.

41. Ak bolo vo veci sťažovateľky preto právoplatne rozhodnuté o zastavení konania a súčasne o odložení rozhodnutia o náhrade trov konania podľa § 151 ods. 3 OSP uznesením, ktoré sa nevyhlasovalo, a následne bolo nelogicky a v rozpore s ustanoveniami Občianskeho súdneho poriadku rozhodnuté, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania z dôvodu oneskoreného vyčíslenia trov konania sťažovateľkou poukazujúc na záväznosť právneho názoru vysloveného v uznesení najvyššieho súdu o mimoriadnom

dovolání, ktorý v danom prípade považoval za procesne správny postup okresného súdu, ako aj krajského súdu postup podľa § 151 ods. 1 OSP (počítanie lehoty na vyčíslenie trov konania odo dňa vyhlásenia rozhodnutia), hoci v podnete generálneho prokurátora na podanie mimoriadneho dovolania tento na počítanie lehoty na vyčíslenie trov konania odvíja od právoplatnosti uznesenia o zastavení konania v súlade s § 151 ods. 3 OSP, ústavný súd považuje uvedený procesný postup a rozhodovanie dotknutých všeobecných súdov vo veci náhrady trov konania sťažovateľky za zmätočné a svojvoľné, neberúce do úvahy argumenty sťažovateľky a ani charakter predchádzajúceho rozhodovania o zastavení konania a účel § 151 ods. 4 OSP. Podľa názoru ústavného súdu sa § 151 ods. 1 OSP vzťahuje na situáciu, keď súdne konanie končí rozhodnutím, ktoré sa vyhlasuje, teda ide o rozsudok vyhlasovaný verejne alebo uznesenie vyhlasované za prítomnosti účastníkov konania. Ustanovenie § 151 ods. 3 OSP zase rieši situáciu, keď všeobecný súd rozhodnutie o trovách konania vyhradí na čas po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, a preto in concreto neprichádza do úvahy aplikácia ani jedného z predmetných ustanovení. Jediným ústavne akceptovateľným a garantujúcim ochranu označených práv sťažovateľky je preto postup podľa § 151 ods. 4 OSP, teda výzva na vyčíslenie trov konania, čo okresný súd pri prvom rozhodovaní o trovách konania aj učinil, hoci v nesprávne ustanovenej lehote.

42. K uvedenému ústavný súd tiež dodáva, že nesprávne poučenie súdom ako znalcom práva nemôže byť na ťarchu účastníkov konania, a preto sa ústavný súd v danej veci stotožňuje s právnym názorom sťažovateľky, že v jej prípade nemožno prihliadnúť na zmeškanie takto stanovenej procesnej lehoty, pretože by jej bola odňatá možnosť konať pred súdom.

43. Vzhľadom na uvedené právne závery ústavný súd dospel k názoru, že v prípade sťažovateľky ide zo strany krajského súdu o svojvoľnú aplikáciu príslušných ustanovení Občianskeho súdneho poriadku v takej intenzite, ktorá má za následok porušenie práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy (v zmysle zásady *iura novit curia*), ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Súčasne ide aj o zásah do vlastníckeho práva podľa čl. 20 ods. 1 ústavy.

III.

44. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti a svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím boli porušené práva alebo slobody, takéto rozhodnutie zruší. Ústavný súd môže zároveň vec vrátiť na ďalšie konanie.

45. Na základe toho, že ústavný súd rozhodol o porušení označených práv sťažovateľky napadnutým rozsudkom krajského súdu, v súlade s čl. 127 ods. 2 ústavy toto rozhodnutie zrušil a vrátil vec krajskému súdu na ďalšie konanie, v ktorom bude tento viazaný právnym názorom ústavného súdu (§ 56 ods. 6 zákona o ústavnom súde).

46. Sťažovateľka prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadala, aby jej ústavný súd priznal náhradu trov konania pred ústavným súdom, ktorú vyčíslila sumou 545,69 €.

47. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2016 je 143 € a hodnota režijného paušálu je 8,58 €.

48. Ústavný súd rozhodol podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde o úhrade trov konania. S poukazom na výsledok konania vznikol sťažovateľke nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2016 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu a vyjadrenie k stanovisku okresného súdu) v sume 303,16 € vrátane režijného paušálu (2 x 143 € + 2 x 8,58 €). Keďže právny zástupca predložil ústavnému osvedčenie o tom, že je platiteľom DPH, odmena za poskytnuté právne služby v konaní pred ústavným súdom bola zvýšená o 20 % (§ 18 ods. 3 vyhlášky), čo predstavuje celkovú sumu 363,79 €.

49. Podanie právneho zástupcu sťažovateľky doručené ústavnému súdu 7. novembra 2016 (stanovisko k vyjadreniu krajského súdu) nevyhodnotil ústavný súd vzhľadom na jeho

obsah (sumarizácia dosiaľ známych skutočností) ako podanie relevantné na rozhodnutie vo veci samej, a preto odmenu zaň nepriznal.

50. Priznanú úhradu trov konania je krajský súd povinný zaplatiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 31a ods. 1 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 Civilného sporového poriadku).

51. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. novembra 2016